

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ผาสุก — ความผาสุก, ความอยู่เป็นสุข”

คำว่า ผาสุก อ่านตามภาษาบาลีว่า ผา - สะ - กะ แปลว่า ความผาสุก ความอยู่เป็นสุข แสดงถึงความเป็นจริงของสภาพธรรมฝ่ายดี คือ กุศลธรรม และธรรมฝ่ายดีที่ประเสริฐที่สุด คือ ปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งจะอุปการะเกื้อกูลให้คุณความดีทั้งหลายเจริญขึ้น ทำให้เป็นผู้อยู่อย่างผาสุก อยู่เป็นสุข ไม่เดือดร้อนด้วยอำนาจของกิเลสทั้งหลาย จะเห็นได้เลยว่า ปัญหาหรือความทุกข์ความเดือดร้อน ความอยู่ไม่ผาสุกนั้น มาจากใจซึ่งเต็มไปด้วยกิเลส และถ้ายังคงมีกิเลส มากๆ ไม่มีทางที่จะอยู่อย่างผาสุกได้เลย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ความจริง พระองค์ทรงรู้ว่า กิเลสเบาบางลงเท่าไร ความผาสุก ความเจริญ ก็จะมีเพิ่มขึ้นเท่านั้น ธรรมฝ่ายดีเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ขัดเกลาคความไม่ดี ย่อมทำให้ผู้นั้นอยู่อย่างผาสุก ไม่เดือดร้อนทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า ตามข้อความจากพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ดังนี้ คือ

“ธรรมแล ย่อมรักษาบุคคลผู้ประพฤติธรรม,
ธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้
นี้เป็นอันสงสียในธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้ว
ผู้มีปกติประพฤติธรรม ย่อมไม่ไปสู่ทุกข์”

ตราบไธที่ยังมีกิเลสอยู่ ยังไม่สามารถดับเหตุให้มีการเกิด คือ โลภะ ความติดข้อง ก็ยังต้อง เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ต่อไป เกิดเป็นสัตว์โลกในภพภูมิต่างๆ แม้การเกิดเป็นมนุษย์ ก็เป็นการเกิดในภพภูมิหนึ่ง ซึ่งเป็นสุคติภูมิ มนุษย์แต่ละคนก็เป็นแต่ละหนึ่ง ว่าโดยสภาพธรรมแล้ว ก็ไม่พ้นไปจากความเกิดขึ้นเป็นไปของสภาพธรรม กล่าวคือ จิต (สภาพธรรมที่เป็นใหญ่เป็นประธาน ในการรู้แจ้งอารมณ์) เจตสิก (สภาพธรรมที่เกิดประกอบกับจิต) และ รูป (สภาพธรรมที่ไม่รู้อะไร) และเพราะยังมีกิเลสที่สะสมมาอย่างเนิ่นนานในสังสารวัฏฏ์ สะสมสืบต่ออยู่ในจิตทุกขณะ เมื่อได้เหตุ ปัจจัยก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ติดข้องบ้าง ไม่พอใจบ้าง ริษยาบ้าง ตระหนี่บ้าง สำคัญตนยกตนบ้าง เป็นต้น และถ้าสะสมมากขึ้นมีกำลังมากขึ้น ก็สามารถล่วงเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ มีการ ประทุษร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ลักทรัพย์ของผู้อื่น เป็นต้น สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่นได้ และในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่แล้วอกุศลจิตจะเกิดขึ้นเป็นไป ตลอดเวลาที่จิตไม่ได้เป็นไปในการ ให้ทาน ไม่ได้เป็นไปในการรักษาศีลกล่าวคือการงดเว้นจากทุจริตกรรมประการต่างๆ และไม่ได้ เป็นไปในการอบรมเจริญปัญญา จากการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ขณะที่อกุศลเกิดขึ้นนั้น ไม่ใช่ความเป็นผู้อยู่อย่างผาสุก เพราะขณะนั้นยังเต็มไปด้วยกิเลส กิเลสนั่นเองที่เบียดเบียนทำร้าย

จิตของผู้หนึ่ง ทำให้เป็นผู้อยู่เป็นทุกข์เพราะโลภะ เป็นทุกข์เพราะโทสะ เป็นทุกข์เพราะโมหะ เป็นทุกข์เพราะความริษยา เป็นทุกข์เพราะความเห็นผิด เป็นทุกข์เพราะกิเลสประการต่างๆ อาจจะติดข้องมากๆ ถึงขั้นทำทุจริตหลักขโมยของผู้อื่น หรืออาจจะโกรธมากๆ ถึงขั้นประทุษร้ายเบียดเบียนผู้อื่นก็ได้ อาจจะมีเห็นผิดแล้วมีความประพฤติเป็นไปตามความเห็นที่ผิดก็ได้ เป็นผู้วิ่งพล่านไปด้วยอำนาจของกิเลสทั้งหลาย และยิ่งถ้าเป็นกิเลสที่มีกำลังถึงขั้นล่องเป็นทุจริตกรรมแล้ว ผลที่จะเกิดขึ้นก็จะต้องเป็นผลที่ไม่ดี ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าพอใจโดยส่วนเดียว และผลจะไปเกิดกับคนอื่นไม่ได้ ก็ต้องเกิดกับตนเองเท่านั้น เพราะตนเองเป็นผู้ทำในสิ่งที่ไม่ดี **ความไม่ดีที่ทำไปนั้น สามารถให้ผล นำเกิดในอบายภูมิได้**

เมื่อเป็นเช่นนี้ อะไรคือความผาสุกตามพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะเห็นได้ว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกื้อกูลให้ผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษา เกิดความเข้าใจถูกต้อง เห็นถูก สามารถขัดเกลาละคลายกิเลส จนกระทั่งสามารถดับได้ตามลำดับขั้น หนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญานี้เอง ที่จะนำไปเพื่อความผาสุก อยู่อย่างมีความสุขที่เกิดจากกุศลธรรม และปัญญาที่ค่อยๆ เจริญขึ้น เพราะกุศลธรรมและปัญญา ไม่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้แก่ใครเลยแม้แต่น้อย

ที่น่าพิจารณาคือ แต่ละบุคคลล้วนเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสด้วยกันทั้งนั้น ถ้าไม่ฟังพระธรรม ไม่ศึกษาพระธรรม ย่อมไม่เห็นกิเลสตามความเป็นจริงว่าให้ทุกข์ให้โทษอย่างไร และไม่มีทางที่จะขัดเกลาละคลายได้เลย มีแต่จะพอกพูนสะสมกิเลสมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าเป็นผู้เห็นโทษของกิเลสและเห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา สะสมความเข้าใจถูกต้อง เห็นถูก ไปตามลำดับ ย่อมมีทางที่จะทำให้เป็นผู้อยู่อย่างผาสุก อันเนื่องมาจากเป็นผู้มีกิเลสที่เบาบางลงจนกระทั่งสามารถดับกิเลสได้ในที่สุด

เพราะฉะนั้นแล้ว จึงควรทราบตามความเป็นจริงว่า มีหนทางเดียวเท่านั้นที่จะทำให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน ทำให้อยู่อย่างผาสุกได้อย่างแท้จริง นั่นก็คือหนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญาที่รู้สภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง อันเป็นหนทางที่พระอริยบุคคลทั้งหลายได้ดำเนินมาแล้ว ทำให้ท่านเหล่านั้นอยู่อย่างผาสุก พ้นจากความทุกข์เพราะกิเลสมาแล้ว ซึ่งจะขาดการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลยทีเดียว.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.: www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]